

การจัดการข้อมูลสารสนเทศผ่านการจัดนิทรรศการ Information Management Through Exhibitions

สวัสดิ์ อูราฤทธิ์, แชนภา ทองตัน,
มธุรส ปราบไพรี, อภิรัตน์ วงศ์ศุภชาติ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
e-mail: Khaenapa.ton@mail.pbru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการการจัดนิทรรศการ 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค และ 3) ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหา เนื่องจากสำนักวิทยบริการฯ มีพันธกิจในการบริการวิชาการ/ วิชาชีพด้านการจัดการห้องสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ชุมชน สังคม และเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ว่า ให้บริการวิชาการ ถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีนวัตกรรมบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ผลการศึกษาพบว่า ในการจัดนิทรรศการแต่ละครั้งนั้นมีปัญหาในเรื่องของบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบนิทรรศการน้อย ระยะเวลาในการจัดทำข้อมูลมีความล่าช้า และเมื่อมีการจัดแสดงข้อมูลแล้วไม่มีพื้นที่สำหรับนำนิทรรศการมาจัดแสดงต่อ

แนวทางในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดเก็บนิทรรศการเพื่อนำมาจัดแสดงในภายหลัง โดยการทำเป็นนิทรรศการออนไลน์ เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา อาจารย์ หรือประชาชนทั่วไปที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษาข้อมูลได้ตลอดเวลา

คำสำคัญ:

สารสนเทศ, นิทรรศการ, การจัดการข้อมูล

Abstracts

The purpose of this article are 1) study the process of exhibition; 2) study problems and obstacles; and 3) study solutions to problems. Because of It has a mission to provide academic/ professional services in library management and information technology to communities, societies and networks, in line with the mission of Phetchaburi Rajabhat University. Academic Services Knowledge transfer

The technology is based on Sufficiency Economy philosophy that meets the needs of the community, society and nation.

The study indicated that In each exhibition there is a problem with the expertise of the exhibitors. Delayed processing time. When there is a display, there is no space for the exhibition to be displayed.

Guidelines for the development of an exhibition format for display at a later stage. By making an online exhibition. For students, professors or interested individuals to study at any time.

Keyword:

Information, Exhibitions, Information Management

บทนำ

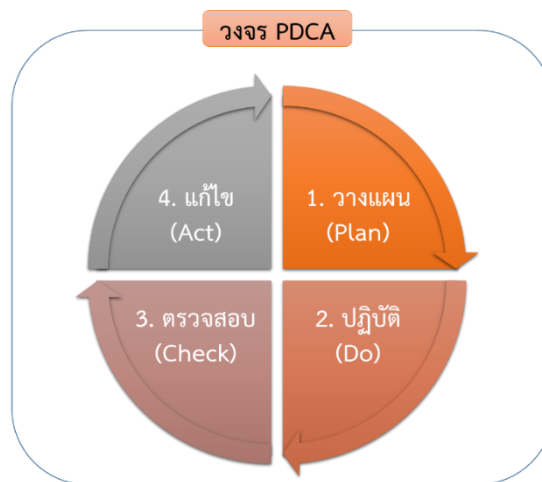
บทบาทของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากการสนับสนุน จัดหา สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสื่อประเภทเอกสาร และอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ในการจัดการข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เกิดความสะดวก และรวดเร็วในการศึกษา การวิจัย ต่อผู้มารับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักวิทยบริการฯ มีพันธกิจในการบริการวิชาการ/ วิชาชีพด้านการจัดการห้องสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ชุมชน สังคม และเครือข่าย และสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ว่า ให้บริการวิชาการ ถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีนวัตกรรมบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งข้อมูลที่มีการจัดทำเป็นระยะเวลากว่า 5 ปี เช่น ข้อมูลโครงการพระราชดำริจังหวัดเพชรบุรี ข้อมูลรอยเสด็จเพชรบุรี ข้อมูลศาสตร์พระราชา ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของรัชกาลที่ 4 รัชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นเพชรบุรี และงานที่เกี่ยวกับวิชาชีพของห้องสมุด เป็นต้น และการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศนั้นก็หลากหลายรูปแบบด้วยกัน แต่ที่ได้รับการยอมรับ และทางสำนักวิทยบริการฯ มีความชำนาญมากที่สุดคือการจัดนิทรรศการ ซึ่งการดำเนินงานในแต่ละครั้งนั้นต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการค่อนข้างมาก เพราะมีหลายขั้นตอนยากง่ายต่างกันไป เริ่มจากการ รวบรวมข้อมูลที่มีจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หนังสือ ที่มีภายในห้องสมุด หรือจากหน่วยงานอื่น ข้อมูลจากตัวบุคคล และจากอินเทอร์เน็ต จากนั้นก็ต้องนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด จึงทำการออกแบบโดยทำงานร่วมกับผู้รับจ้างที่มีประสบการณ์ และทำการเผยแพร่ความรู้ต่อไปในการรวบรวมความรู้ต่าง ๆ เพื่อการบริการความรู้นั้นให้กับนักเรียน นักศึกษา หรือประชาชนที่สนใจ เพื่อศึกษาค้นคว้าแล้ว อีกทั้งยังเป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน และท้องถิ่นอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการการจัดนิทรรศการ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดนิทรรศการ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดนิทรรศการ

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

หลักในการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ได้ใช้กระบวนการของ PDCA มาเป็นแนวทางในการทำงาน เพื่อให้กระบวนการการทำงานนั้นมีรูปแบบที่ชัดเจน และสามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติให้กับบุคลากรของหน่วยงาน หรือองค์กรอื่นๆ ที่ปฏิบัติงานในรูปแบบเดียวกันนี้ได้ ซึ่งกระบวนการ PDCA นี้เป็นวงจรการบริหาร บางครั้งเรียกว่า วงจรฮาร์ท (Chewhart Cycle) หรือวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (คุงส์คัท ฟงษ์อนันต์, อารยา เจริญกุล และวิณา โฆษิตสุรังคกุล, 2543)

และยังมีการดำเนินการจัดนิทรรศการโดยใช้กระบวนการ (วัฒน์ะ จูฑะวิภาต, 2542) มี 7 ขั้นตอน เข้ามาบริหารจัดการด้วย โดยเริ่มต้นจาก

ตารางที่ 1 ความสอดคล้องของ กระบวนการของ PDCA 4 ขั้นตอน และ ขั้นตอนการจัดนิทรรศการ 7 ขั้นตอน

กระบวนการของ PDCA	ขั้นตอนการจัดนิทรรศการ
1. วางแผน (Plan)	1. ขั้นวางแผน โดยมีการตั้งหัวเรื่องให้สอดคล้องกับลักษณะของงาน และกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการให้ชัดเจน 2. การเตรียมการ โดยเตรียมตั้งแต่เนื้อหาข้อมูลที่จะใช้ในการจัดแนวความคิด วัสดุสิ่งของหรือเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบงาน จากนั้นก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้ถูกต้อง และนำมาจัดวางผังเพื่อทำการออกแบบ กำหนดวิธีการจัดแผนผังที่ตั้ง และเส้นทางเดินของผู้ชมนิทรรศการ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กระบวนการของ PDCA	ขั้นตอนการจัดนิทรรศการ
2. ปฏิบัติ (Do)	<p>3. การจัดทำ มีการกำหนดบุคคลากรฝ่ายต่าง ๆ มาร่วมมือกัน ปฏิบัติงานตามลักษณะงานที่ตนเองถนัดและชำนาญ</p> <p>4. การประชาสัมพันธ์ ทำการโฆษณา เชิญชวนหรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ของงานให้แก่ประชาชนทั่วไปให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับงานนิทรรศการโดยเลือกใช้สื่อและวิธีการประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ เช่น การประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊กส์ แผ่นภาพโฆษณา สุนัขบัตร การส่งบัตรเชิญ หรือจดหมายเชิญชวน</p> <p>5. การนำเสนอ มีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าชมและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีเปิดนิทรรศการ การสาธิต การจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีการจัดเตรียมบุคคลประจำพื้นที่ที่มีการจัดแสดง คอยอำนวยความสะดวก อธิบายและตอบคำถาม</p>
3. ตรวจสอบ (Check)	<p>6. การประเมินผล ใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต พฤติกรรมผู้เข้าชมนิทรรศการแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้</p>
4. แก้ไข (Act)	<p>7. การติดตาม มีการประชุมคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่ร่วมจัดนิทรรศการเพื่อทำการประเมินผลการจัดงานถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบระหว่างการจัดงาน และมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือข้อเสนอแนะอย่างไร นำมารวมสรุปเป็นผลของการจัดนิทรรศการ เพื่อการจัดนิทรรศการที่ดีขึ้นในครั้งถัดไป</p>

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

ทั้งนี้ที่ผ่านมาสำนักวิทยบริการฯ ได้ดำเนินการจัดนิทรรศการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ งานวันสำคัญต่าง ๆ งานวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ ส่วนภูมิภาค งานราชภัฏวิชาการ และงานศิลปวัฒนธรรมอาเซียนสัมพันธ์ ครั้งที่ 1-7 ข้อมูลโครงการพระราชดำริจังหวัดเพชรบุรี ข้อมูลรอยเสด็จเพชรบุรี ข้อมูลศาสตร์พระราชา ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของรัชกาลที่ 4 รัชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นเพชรบุรี และงานที่เกี่ยวกับวิชาชีพของห้องสมุด เป็นต้น รวมทั้ง

ทำให้เกิดการเรียนรู้และทราบถึงกระบวนการจัดทำนิทรรศการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการการจัดนิทรรศการ ปัญหาและอุปสรรคและศึกษาแนวทางการจัดการสารสนเทศตั้งแต่กระบวนการเตรียมการจัดนิทรรศการ การจัดนิทรรศการ และการประเมินผลและประชาสัมพันธ์หลังจัดนิทรรศการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการการจัดนิทรรศการ โดยยึดหลักการทำงานตามกระบวนการของ PDCA เพื่อให้การทำงานมีแบบแผน ขั้นตอนที่ชัดเจน และนอกจากนี้ยังนำขั้นตอนของการจัดนิทรรศการทั้ง 7 ข้อมาเป็นแนวทางของการดำเนินงานเพื่อให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สามารถทำงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังเป็นแนวปฏิบัติให้กับบุคลากรของหน่วยงานในการจัดงานอีกด้วย

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดนิทรรศการ ในการจัดนิทรรศการที่ผ่านมาปัญหาที่พบบ่อย หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดงาน

1. งบประมาณที่มีอย่างจำกัด หรือบางงานไม่มีงบประมาณ ทำให้ผลงานที่ออกมาไม่ตีเท่าที่ควร
2. ระยะเวลาในการจัดทำข้อมูลไม่เพียงพอ ทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน
3. มีอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการจัดนิทรรศการ
4. สถานที่ที่จะจัดแสดง หรือสถานที่ที่ไม่เหมาะสม หรือมีการปรับเปลี่ยนสถานที่ระหว่างการจัดงาน
5. บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของการออกแบบ การใช้โปรแกรมการสร้างสื่อ ซึ่งส่งผลให้เรื่องที่จัดไม่อยู่ในความสนใจ ไม่ตรงกับช่วงอายุของกลุ่มเป้าหมายที่มาร่วมงาน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดนิทรรศการ

จากการศึกษาผลการดำเนินงาน ผู้จัดงานได้พบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งได้หาวิธีการแก้ไขปัญหา เพื่อขจัดหรือลดปัญหาที่เกิดขึ้นให้น้อยลงหรือหมดไป เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนี้

ตารางที่ 2 ปัญหาและอุปสรรค

ลักษณะปัญหา	งบประมาณที่มีอย่างจำกัด หรือบางงานไม่มีงบประมาณ ทำให้นิทรรศการที่ออกแบบไว้ไม่สามารถทำได้ตามแบบ ดังนั้นในการจัดนิทรรศการในแต่ละครั้งต้องคิดว่าอุปกรณ์ที่ต้องจัดหาต้องสามารถนำไปใช้กับงานอื่น ๆ ได้ หรือสามารถใช้ได้กับหลาย ๆ งาน เพื่อที่จะไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดหาทุกครั้งที่มีการจัดนิทรรศการ และเลือกใช้วัสดุที่สามารถหาได้เองในท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมและยังประหยัดงบประมาณอีกด้วย
--------------------	--

ตารางที่ 2 (ต่อ)

1. งบประมาณที่มีอย่างจำกัด	
2. ระยะเวลาในการเตรียมงาน	เนื่องจากเป็นงานพิเศษเร่งด่วน ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดนิทรรศการภายในระยะเวลาจำกัด หรือเป็นงานนอกแผนงาน/ โครงการที่กำหนดไว้ ทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมงานคุณภาพของงานจึงไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยการจัดทำชุดนิทรรศการ รวมทั้งโครงสร้าง เช่น บอร์ด ชั้นวางของ โต๊ะ เก้าอี้ ป้ายชื่อหน่วยงาน ฯลฯ ในลักษณะถอดประกอบได้ (Knock down) เพื่อความสะดวกในการใช้งานได้ทันที
3. มีอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการจัดนิทรรศการ	มีระบบการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ดีก็จะสามารถนำวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วไปดัดแปลง และนำไปใช้ในการจัดนิทรรศการครั้งต่อ ๆ ไป หรืออาจจะขอรับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือชุดนิทรรศการจากหน่วยงานอื่น ๆ ไปใช้ก็ได้ แต่ที่สำคัญควรใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัด
4. สถานที่ที่จะจัดแสดง	สถานที่ที่จะจัดแสดง หรือสถานที่ไม่เหมาะสม หรือมีการปรับเปลี่ยนสถานที่ระหว่างการจัดงาน ทำให้รูปแบบของนิทรรศการที่เตรียมไว้ไม่สามารถจัดวางได้ตามที่กำหนด ดังนั้นผู้จัดงานนิทรรศการกับเจ้าของงาน หรือเจ้าของสถานที่ต้องมีการวางแผนและมีการประชุมการการจัดงานให้เป็นที่แน่ชัด รวมทั้งต้องมีผังงานอย่างชัดเจน โดยระบุตำแหน่งและขนาดของนิทรรศการเป็นลายลักษณ์อักษร
5. บุคลากรยังขาดทักษะและความรู้วิธีการจัดนิทรรศการ	ต้องมีการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากด้านต่าง ๆ ร่วมกันระดมความคิดเพื่อวางแผนร่วมกันก็จะทำให้งานมีคุณภาพยิ่งขึ้น และมีการส่งบุคลากรไปอบรมด้านการใช้งานโปรแกรมสำหรับการออกแบบเฉพาะ เพื่อสามารถให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดงบประมาณในการจ้างบริษัท หรือร้านค้าในการออกแบบอีกด้วย
6. เรื่องที่จัดไม่อยู่ในความสนใจ	เลือกเรื่องและเนื้อหาสามารถที่จะโน้มน้าว ดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชม เรื่องที่ใกล้ตัว ไม่ลำสมัย และเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าชม อีกทั้งต้องมีการสำรวจกลุ่มเป้าที่เข้าร่วมงาน เพื่อที่จะได้ออกแบบข้อมูลหรือการจัดแสดงให้ตรงกับช่วงอายุของผู้เข้าชม

จากผลการดำเนินงานการจัดนิทรรศการในรอบปีที่ผ่านมา ขอยกตัวอย่างของนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในโอกาส

เฉลิมพระชนมพรรษา 65 พรรษา 28 กรกฎาคม 2560 ได้จัดแสดง ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นระยะเวลา 1 เดือน มีการประเมินความพึงพอใจผู้เข้าชมนิทรรศการ จำนวน 450 คน โดยการใช้แบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 450 คน เป็นเพศชาย 215 คน (48%) เพศหญิง 235 คน (52%) อยู่ในช่วงอายุ 12-19 ปี 85 คน 20-29 ปี 97 คน 30-39 ปี 135 คน 40-49 คน 90 คน และ 50 ปีขึ้นไป 43 คน ซึ่งแบ่งเป็น นักเรียน 60 คน นักศึกษา 95 คน อาจารย์/ บุคลากร 200 คน และ ประชาชนทั่วไป 95 คน มีผลประเมินความพึงพอใจแต่ละด้านดังนี้

ด้านนิทรรศการ ความพึงพอใจสูงสุดคือ เนื้อหา สาร/ เรื่องที่นำมาจัดนิทรรศการ ขนาดภาพประกอบ มีความพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.48$) รองลงมาคือ รูปแบบ/ ขนาดตัวอักษร มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.36$) ภาพประกอบนิทรรศการและความสวยงาม มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, $SD = 0.68$) รูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, $SD = 0.55$) ลำดับสุดท้ายคือ คำบรรยายประกอบนิทรรศการและความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมนิทรรศการ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, $SD = 0.85$)

ด้านสถานที่ ความสะอาด มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.44$) และสถานที่ตั้ง มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.38$)

ด้านบริการ การต้อนรับ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.39$) และการบรรยาย/ นำชม มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.32$)

และในปี 2561 นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 66 พรรษา 28 กรกฎาคม 2561 ได้จัดแสดง ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นระยะเวลา 1 เดือน มีการประเมินความพึงพอใจผู้เข้าชมนิทรรศการ จำนวน 450 คน โดยการใช้แบบสอบถาม

ด้านนิทรรศการ ความพึงพอใจสูงสุดคือ ภาพประกอบนิทรรศการและความสวยงาม มีความพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.74$) รองลงมาคือ เนื้อหา สาร/ เรื่องที่นำมาจัดนิทรรศการ ขนาดภาพประกอบ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.50$) คำบรรยายประกอบ นิทรรศการและความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมนิทรรศการ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.49$) รูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, $SD = 0.51$) ลำดับสุดท้ายคือ รูปแบบ/ ขนาดตัวอักษร มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.38$)

ด้านสถานที่ สถานที่ตั้ง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.49$) และความสะอาด มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.50$)

ด้านบริการ การบรรยาย/ นำชม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, $SD = 0.41$) และ การต้อนรับ มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.50$)

จากผลการประเมินพบว่า การประเมินความพึงพอใจในแต่ละด้านนั้นมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับผลการดำเนินงาน 2 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีการนำข้อมูลการประเมินในแต่ละด้านมาปรับปรุงแก้ไขในการจัดนิทรรศการมีผลงานที่ดีขึ้น

อภิปรายผล

ในการจัดแสดงข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบของนิทรรศการนั้น ต้องมีการร่วมมือกันระหว่างผู้จัดงาน และผู้จัดแสดงข้อมูลเพื่อให้ผลการดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดงานนั้นก็ยังมีขั้นตอน และกระบวนการที่ใช้ทั้ง กระบวนการของ PDCA และขั้นตอนของการจัดนิทรรศการทั้ง 7 ข้อ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

โดยเริ่มต้นจากขั้นวางแผนโดยตั้งหัวเรื่อง วัตถุประสงค์ของนิทรรศการ ขั้นการเตรียมการและออกแบบ เตรียมตั้งแต่เนื้อหา แนวความคิด วัสดุสิ่งของหรือเอกสารต่าง ๆ จากนั้นก็นำข้อมูลดังกล่าวมาจัดวางผัง ออกแบบ โดยการกำหนด วิธีการจัดผัง ฐานตั้ง และเส้นทางเดินของผู้ชมนิทรรศการ ขั้นการจัดทำ ใช้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ มาร่วมมือกันปฏิบัติงาน ตามลักษณะงานที่ตนเองถนัดและชำนาญ ขั้นการประชาสัมพันธ์ เป็นการโฆษณา เชิญชวนหรือชักจูงหรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน เพื่อให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับงานนิทรรศการ โดยเลือกใช้สื่อและวิธีการประชาสัมพันธ์หลาย ๆ รูปแบบ เช่น การประชาสัมพันธ์ทางเฟสบุ๊คส์ แผ่นภาพโฆษณา สุนัขบัตรหรือส่งบัตรเชิญ หรือจดหมายเชิญชวน ขั้นการนำเสนอ การให้ประชาชนเข้าชมและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีเปิดนิทรรศการ การสาธิต การจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีการจัดเตรียมบุคคลประจำที่ ที่มีการจัดแสดง คอยอำนวยความสะดวก อธิบายและตอบคำถาม ขั้นการประเมินผล ใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าชมนิทรรศการแล้วก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผล และประเมินผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และ ขั้นการติดตาม สรุปผล มีการประชุมคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่ร่วมจัดนิทรรศการเพื่อทำการประเมินผลว่า ผลการจัดนิทรรศการนั้นเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรค ข้อดีและข้อเสียอย่างไรบ้าง มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข หรือข้อเสนอแนะอย่างไร นำมารวมสรุปเป็นผลของการจัดนิทรรศการ

ข้อเสนอแนะ

การจัดนิทรรศการบางครั้งเมื่อจัดเสร็จแล้ว สถานที่จัดเก็บไม่เพียงพอ ประกอบกับความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง การเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ สะดวกง่ายดายเพียงการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่สามารถแสวงหาความรู้ตามความสนใจของตนได้ตลอดเวลา รวมทั้งการสร้างเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ (Social network) ที่มีอย่างกว้าง สำคัญๆ จึงต่อยอดเป็น “นิทรรศการออนไลน์ หรือ นิทรรศการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Exhibition)” ในรูปแบบสื่อผสม เพื่อเผยแพร่ความรู้หรือสารสนเทศที่มีคุณค่าบนระบบอินเทอร์เน็ต ในรูปแบบที่น่าสนใจและสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา และเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ ที่สำคัญงบประมาณในการดำเนินการนั้นน้อย แต่ได้ประโยชน์มาก

การนำไปใช้ประโยชน์

การเผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในรูปแบบของการจัดนิทรรศการนั้นย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาแบบของการแสดงข้อมูล ให้มีความน่าสนใจ และเปิดเป็นแหล่งความรู้ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย สามารถเข้ามาศึกษาค้นคว้าข้อมูลได้ง่าย และยังสามารถนำไปดัดแปลงหรือต่อยอดให้อยู่ในรูปแบบอื่น ๆ ได้ เช่น นิทรรศการออนไลน์ หรือการจำลองให้

อยู่ในรูปแบบของนิทรรศการในห้องเฉพาะอีกด้วย อีกทั้งยังเป็นต้นแบบให้กับหน่วยงานอื่น ๆ
นำไปปรับใช้กับงานอื่นได้

รายการอ้างอิง

วัฒน์ะ จุฑะวิภาต. (2542). *ศิลปะการจัดนิทรรศการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ศุภศักดิ์ พงษ์อนันต์, อารยา เจริญกุล และวีณา โฆษิตสุรงค์กุล. (2543). *PDCA: วงจรสู่ความสำเร็จ*.
กรุงเทพฯ: อินโนกราฟฟิกส์.